

Mezőgazdaságunk helyzete Standard Termelési Érték alapján

A mezőgazdasági termelés rendkívül bonyolult, nagyon változatos feladatokkal járó, sokirányú ismeretet igénytő tevékenység. Ezért a számbavételek és az értékelések megkönnyítése érdekében már a régmúltban is használtak különböző csoportosításokat. Ilyenek voltak pl. a szántóegység, a számosállat vagy állategység, a gyümölcstermelésnél a termőfaegység, az erőgépeknél a traktoregység, *a mezőgazdálkodás eredményének összegzésére a gabonaegység stb..* E mutatók nagyobb része már nem használatos, egyesek helyére újak léptek. Ezek között napjainkba ismerkedhetünk az EU országoknál bevezetett *Standard Termelési Érték* (STÉ) jelentőségével, melyet hazánkban először az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a 2010. évről készített anyagokban szerepeltetett.

Az STÉ alkalmazásának célja és módszere

Az STÉ-t a mezőgazdasági üzemek „méretének” meghatározása és tevékenységi irányokba történő besorolása érdekében használják. Ezzel az üzemek elemzése során külön lehet vizsgálni az egyes üzemkategóriákba tartozókat, és össze lehet hasonlítani az eredményeiket, valamint az azonos módszer lehetővé teszi az egyes EU országok hasonló adatainak összevetését is. E feladatot 2010 előtt a Standard Fedezeti Hozzájárulás (SFH) alapú számítással látták el. Mindkét módszerrel országonként és régióként az egyes ágazatokhoz egy adott fajlagos összeget rendelnek, mely régióként változik ugyan, de az egyéni és a társas gazdaságoknál, valamint az eltérő birtokméretekkel azonos. (Pl. 2010-ben egy hektár árpa SFH értéke a dél-alföldi régióban 66315 forint, STÉ értéke 106683 forint volt).

Hazánkban az egy ha-ra, egy állatra (stb.) vonatkozó régiókénti szorzókulcsokat az AKI a KSH közreműködésével dolgozta (dolgozza) ki, és több év (az SFH 3 év, az STÉ 5 év) átlagadatait tartalmazák. Ezek a kulcsok egy-egy gazdaságra is alkalmazhatók (lásd az egyes pályázatokat), de a kiadványokban megjelenő adatok *országonként és régióként az adott évre meghatározott átlagos értéket adják meg.* Az üzemek tipizálása során a hektárszámokat, az állatlétszámokat és az egyéb jövedelemtermelő tevékenységeket összeszorozzák a hozzájuk tartozó együtthatóval, majd a szorzatokat összeadják, így megkapják az üzem „méretét”, illetve (pontosabban) 5 év átlagos termelésiérték-volumenét, melyet (hazánk-

ban Ft-ban dolgoznak ki, de) a használat során euróban tüntetnek fel (lásd a táblázatokat). *Az STÉ együttható kibocsátást fejez ki, ami a támogatásokkal csökkentett termelési értéknek felel meg, így a gazdaság ökonómiai méretének meghatározására is felhasználható.* [A részletes ismertetést lásd az 1242/2008/EK rendeletben (Európai Unió Hivatalos Lapja, 2008.12.13.), valamint az AKI tesztüzemi anyagaiban, különösen „A tesztüzemi információrendszer eredményei 2010” jelentés 10-14 oldalain. Az SFH alkalmazását – a kulcsszámokkal együtt – egyes hazai pályázati kiírások is ismertetik. A pályázatok 2007-2014 között az SFH-t tartalmazták, de 2014-2020 között ezt itt is az STÉ váltja fel.]

Az STÉ jelentősége

Hazánk termelési eredménye a rendszerváltást követően jelentősen csökkent, ezért lemaradásunk az EU-27 országok átlagához viszonyítva, de különösen az EU legjobban mezőgazdasággal rendelkező mintegy 6 országához képest számottevően nőtt. *Ennek oka főleg a rendszerváltás után kialakult birtokszerkezet, valamint az alkalmazott mezőgazdasági politika volt, melynek következtében nagyon sok kis gazdaság jött létre.* Így a hazai birtokok átlagos területe (pl. 2005-ben) csak 6,4 ha mezőgazdasági terület volt, míg Csehországban 86,4 ha, az EU-27 átlaga 12,1 ha, és a legjobban 6 EU országé 43,8 ha. *A helyzetet jellemzi, hogy hazánkban az átlagos mezőgazdasági terület 2000-ben csak 5,02 ha/gazdaság volt, és ez 2013-ra 10,09 ha/gazdaságra nőtt úgy, hogy az egyéni gazdaságokban a 2000. évi 2,51-ről 2013-ra 5,43-ra nőtt, míg a gazdasági szervezeteknél 532,9-ről*

307,9-re csökkent. Fontos változás továbbá, hogy – feltehetően az egyenlőtlen feltételek miatt – mind az egyéni, mind a társas gazdaságoknál nőtt a csak növénytermeléssel foglalkozók, és csökkent az állattartók aránya (1. táblázat). Ugyancsak a hazai egyéni gazdaságok nagyon kicsi átlagos birtokméretének tulajdonítható, hogy 2000 és 2013 között nem volt lényeges javulás az egyéni gazdaságok vezetőinek korösszetételében, és csak kismértékben lett jobb a szakmai végzettség aránya, és ez az oka az állatállomány számottevő csökkenésének, és a gépállomány kedvezőtlen összetételnek is. *Pedig napjainkban már gép nélkül nem lehet termelni, és a gépek üzemeltetési költsége a termelés költségét döntően meghatározza. Kedvező termelési költséget csak nagyobb birtokokon, nagyobb táblákon, és nagyobb teljesítményű gépekkel lehet elérni. Ez természetesen a szakemberek előtt ismert, ennek ellenére a rendszerváltást követően szinte állandóan (tehát napjainkban is) vita tárgya a kis és a nagyobb, illetve az egyéni és a társas gazdaságok szerepe. A gazdaságok eredményének méret szerinti meghatározása tehát azért fontos, mert az optimális birtokmérettel kapcsolatos ökonómiai kérdésekre egy ilyen célú feldolgozás az eddigieknél sokkal meggyőzőbb feleleteket adhatna.*

Az elmúlt évtizedekben a mezőgazdaság helyzetét bemutató különböző értékelések – jobb mutató hiányában – az egyes adatok vetítési alapjaként főleg *a mezőgazdasági területet* (MT) alkalmazták, mely a gazdaságok eltérő birtokmérete, a művelési ágak változó aránya, a különböző állatállomány (stb.) miatt a precízebb összehasonlító értékelések igényeit csak kevésbé elégíti ki. (Ehhez lásd a Mezőgazdasági Technika 2014. 5. szám 39-43. oldalain közölt cikket.) A különböző helyeken alkalmazott sokféle megoldás helyett (talán) *az STÉ jobban megfelelne.* Ez azért feltételes, mert az MT ismert, érthető, még hibái ellenére is elfogadott, széles körben alkalmazott vetítési alap, míg az STÉ most még a szakembereknek is idegen, nagyrészt ismeretlen, (egyelőre) a tudatunkban nehezen rögzülő adat, és az illetékesek (sajnálatosan)

1. táblázat A hazai gazdaságok egyes jellemző adatai

Megnevezés	Gazdasági szervezetek			Egyéni gazdaságok			Összesen		
	2000	2010	2013	2000	2010	2013	2000	2010	2013
Gazdaságok száma [darab]	8400	8606	8442	958500	567446	484723	966900	576052	493165
Standard termelési érték [STÉ ezer euró]	2752321	2604401	-	3 191582	2632131	-	5 943903	5236533	-
STÉ [euró/gazdaság]	327657	302626	-	3330	4639	-	6147	9090	-
Mg.-i területet használó gazd. száma [darab]	4389	6793	7000	922642	527108	448093	927031	533901	455093
Mg.-i területet nem használó gazd. száma [darab]	4011	1813	1442	35858	40338	36630	39869	42151	38072
Mg.-i területet nem használók aránya [%]	47,75	21,07	17,08	3,74	7,11	7,56	4,12	7,32	7,72
Használt mezőgazdasági terület [ha]	233906	2191552	2155214	2313342	2420054	2435255	4652448	4611606	4590469
Átlagos mezőgazdasági terület [ha/gazdaság]	532,95	322,62	307,89	2,51	4,59	5,43	5,02	8,64	10,09
Állattartó gazdaságok száma [darab]	2438	2188	2184	731886	379443	312181	734324	381631	314365
Állattartó gazdaságok száma/összes gazdaság [%]	29,02	25,42	25,87	76,36	66,87	64,40	75,95	66,25	63,74
Állatállomány nagysága [állategység]	1485653	1406898	1319460	1611884	1091415	928851	3097537	2498313	2248311
Átlagos állomány [állategység/gazdaság]	609,37	643,01	604,15	2,20	2,88	2,98	4,22	6,55	7,15
A gazd.-ban össz. ledolgozott munka [éves munkaerőegység ÉME]	-	77514	84961	580178	361936	359891	-	439451	444852
Munkaerő [ÉME/gazdaság]	-	9,01	10,06	0,61	0,64	0,74	-	0,76	0,90
Munkaerő termelékenység [STÉ euró/ÉME]	-	33599	-	-	7272	-	-	11916	-
Kizárólag saját fogyasztásra termelő gazdaság	-	-	-	578934	341477	227409	578934	341477	227409
Kizárólag saját fogyasztásra termelő/össz. gazd. [%]	-	-	-	60,4	60,2	46,9	59,9	59,3	46,1
Saját fogyasztáson felüli felesleget értékesítő gazdaság	-	-	-	300969	115174	91714	300969	115174	91714
Saját fogyasztáson felüli felesleget értékesítő gazdaság/össz. gazd. [%]	-	-	-	31,4	20,3	18,9	31,1	20,0	18,6

Forrás: KSH.

eddig még nem sokat tettek e mutató használatának szélesebb körű megismertetéséért, így **nem lehet tudni azt sem, hogy a gyakorlatban ténylegesen mire lesz alkalmas, és mire nem.**

Az STÉ-re vetített adatok

Az AKI a teszüzemi információrendszer eredményének ismertetése során ágazatonként mintegy 180 mutatót közöl, ezek között 12 STÉ-re vetített van. Az MT-re és az STÉ-re vetített mutatóknál a méretkategórián belül azonos arányú különbség van, ezért teljesen mindegy, hogy az MT-re vagy az STÉ-re vetített adatokat értékeljük, így az AKI teszüzemi adatainak elbírálásához az STÉ alapú kategória-besorolás – az esetleges MT alapúhoz viszonyítva – nem ad számottevően több információt. Az érdeklődők azonban így is kellően tájékozódhatnak, mert az AKI a táblázatokban közli az átlaghoz tartozó fontosabb számokat, pl. az összes területet, az MT-t, ez utóbbit művelési ágak szerint, a munkaerő-állományt (ÉME), az eszközértéket stb., melyek segítségével az STÉ-ben megjelölt kategóriabesorolás nélkül is megfelelő tájékoztatást kaphatunk. A mezőgazdasági szakemberek számára az STÉ akkor adna az eddiginél több információt, ha az AKI a kiadványában közölné a hazai régiókra kiszámított fajlagos szorzókat, és az összes méretkategóriára a fajlagos adatokat. Így a gazdálkodók kidolgozhatnák a saját birtokukra vonatkozó fajlagos

mutatókat, és ezt hasonlíthatnák – nem csak MT, hanem STÉ alapon is – annak a méretkategóriának az átlagszámaihoz, ahová tartoznak.

A KSH ÁMÓ 2010 végleges kiadványa a mezőgazdaságnál általuk alkalmazott mérhetőár feletti teljes körre adja meg 18 STÉ méterkategória szerint a gazdaságok legfontosabb alapadatait. Ezekkel méterkategóriák szerinti arányokat és fajlagos mutatókat számoltunk, majd – a könnyebb átláthatóság érdekében – kategória-összevonásokat is végeztünk (2. táblázat). A feldolgozott számok alapján kiderült – amit más adatok is igazolnak –, hogy hazánkban a 2 ezer euró alatti gazdaságok aránya 65,60 %, átlagos területük mindössze 0,50 ha, míg a 2-15 ezer euró közöttiek aránya 28,26 %, 4,26 ha/gazdaság területtel, tehát a gazdaságok zöme (93,86 %-a) a 15 ezer euró STÉ (kb. 10 ha MT) alatti kategóriába tartoznak, így ezek inkább hobbi vagy kényszergazdaságnak tekinthetők. E gazdaságok művelik az összes MT 17,9 %-át, de átlagos területük mindössze 1,65 ha/gazdaság, ők tartják az állatállomány 21,51 %-át, viszont gazdaságonként csak 1,49 állategységet, és ők foglalkoztatják a mezőgazdaságban tevékenykedők 70,34 %-át, valamint állítják elő az országos STÉ 20,2 %-át, 3428 euró STÉ/ÉME eredménnyel, holott az országos átlag ennek 3,5-szerese, az 1000 ha feletti gazdaságoké pedig 14-szeres. A jelentős élőmunka-felhasználás oka, hogy e gazdaságokban

a csekély terület és a kevés állat miatt a gépesítés minimális. Ennek következtében **e gazdaságok száma évente jelentősen csökken, annak ellenére, hogy az MT ha-ra jutó átlagos STÉ itt 1284 euró volt, nagyobb, mint az országos átlag, mely csak 1136 euró.** Fontos továbbá, hogy az 1000 ezer eurónál (kb. 1000 ha MT) nagyobb gazdaságok (csak 690 gazdaság, az összesnek 0,12 %-a!) adják a mezőgazdasági STÉ 34,21 %-át, ezek művelik a hazai MT 21,56 %-át, így az átlagos 1136-tal szemben 1802 euró STÉ/ha MT eredményt érnek el, ők nevelik a hazai állatállomány 48,43 %-át(!), és az országos 11916-tal szemben 47897 euró STÉ/ÉME termelést produkálnak. **Célszerű lenne tehát ezeket a gazdaságokat a mostaninál sokkal jobban megbecsülni és segíteni anyagi, de főleg „erkölcsi” tekintetben.**

A 2. táblázat számai azonban több meglepetést is tartogatnak különösen akkor, ha az egyéni és a társas gazdaságokat külön vizsgáljuk. Így pl. az STÉ/ha a társas gazdaságoknál minden kategóriában sokkal kisebb, mint az egyéni gazdaságokban, holott az országos átlag a társas gazdaságoknál a nagyobb. Hasonló az állategység/ha mutató, ez is a társas gazdaságoknál minden kategóriában csekélyebb, mint az egyéni gazdaságoké, míg az országos adat a társas gazdaságoknál lényegesen kedvezőbb, és a társas gazdaságok országos szinten is sokkal több állatot tartanak. **E problémák miatt, és**

az általános megítélést is figyelembe véve nehezen hihető, hogy a társas gazdaságok STÉ/ha alapján minden méretkategóriában lényegesen rosszabbul gazdálkodnak, mint az egyénié, annak ellenére, hogy a gazdasági társaságok STÉ/ha eredménye az országos átlag szerint is jobb (lásd a 2. táblázat 30-32. oszlopait!).

A 2 ezer euró alatti gazdaságok helyzete a gazdaságok jelentős száma miatt (arányuk 65,60 %) külön is figyelmet érdemel (3. táblázat). A táblázat adatai az Eurostat-tól származnak, még a hazai számok is (ezért esetenként nem egyeznek a 2. táblázatban közölttel). A 3. táblázat számai is bizonyítják mezőgazdaságunk kedvezőtlen helyzetét, nevezetesen azt, hogy e törpegazdaságok száma és aránya nálunk lényegesen nagyobb, mint a mintának választott nyugati országokban, átlagos méretük viszont sokkal kisebb. A hazai törpegazdaságok állattartása számottevőbb, és jelentősen több kifizert foglalkoztatnak, de a termelési érték/ÉME kevesebb, míg a termelési érték/ha sokkal több. Az itt közölt adatok alapján a hazai törpegazdaságok az országos termelési érték (euró/ha) 140,5 %-át állítják elő, míg a nyugati országokban a törpegazdaságok az országos értéknek csak 15,9-56,3 %-ára képesek. Ez ugyan csak nehezen hihető, de elméletileg lehetséges ha feltételezzük, hogy a hazai törpegazdaságok állattartása, zöldség- és szőlő-gyümölcs-területének aránya, esetleg egyéb bevételei ezt indokoltá teszik. Ennek ellenére inkább az STÉ számítás hibái miatt mutathatják az adatok azt, hogy a mi törpegazdaságaink többszörösen lekörözik a nyugatiakat, és sokkal eredményesebbek, mint a hazai mezőgazdasági átlag.

Az STÉ legfontosabb problémája az, hogy termelési értéken alapul. Az egyéni és a társas gazdaságokat ugyanis kevésbé a termelési érték, inkább a jövedelem, vagy egyes esetekben a foglalkoztatás érdekli. Általában a jövedelem a fontosabb, mert ha a gazdálkodás jövedelmező, a jövedelemből a gazdaság bővíthető, és így újabb munkahelyek létesülhetnek. Ha viszont a termelési költséget a feltétlenül szükségesnél több kézi munka bérével és járulékaival növeljük, a termelés esetleg még veszteséges is lehet. De természetes az is, hogy kivételes esetekben a foglalkoztatást kell a jövedelem elé helyezni, pl. szociális okok miatt, viszont ez csak eseti lehet és nem általános.

2. táblázat A hazai gazdaságok fontosabb adatai standard termelési érték (STÉ) nagyságkategóriák szerint 2010-ben

STÉ nagyság- kategória, ezer euró	Hektár átlag*	STÉ %		STÉ %		STÉ %		Összes gazdaság száma %		Összes gazdaság száma %		Mg.-i területet használó gazd. száma %		Mg.-i ter. használó gazdaságok/összes g. %		Mg.-i terület ha %						
		társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
<2	<1	0,21	99,79	100,00	0,02	10,37	5,22	0,49	99,51	100,00	21,73	66,26	65,60	0,20	99,80	100,00	36,8	92,0	91,7	4,47	95,53	100,00
2 - 15	1-10	1,42	98,58	100,00	0,43	29,45	15,02	0,94	99,06	100,00	17,87	28,42	28,26	0,93	99,07	100,00	93,0	94,1	94,1	4,25	95,75	100,00
15 - 100	10-100	10,36	89,64	100,00	4,09	34,98	19,62	7,71	92,29	100,00	26,37	4,78	5,11	7,42	92,58	100,00	94,0	98,1	97,7	13,08	86,92	100,00
100 - 1 000	100-1000	57,19	42,81	100,00	29,82	22,09	25,93	43,37	56,63	100,00	26,59	0,53	0,92	41,40	58,60	100,00	88,2	95,6	92,4	66,34	33,66	100,00
>1 000	>1000	95,43	4,57	100,00	65,64	3,11	34,21	92,90	7,10	100,00	7,45	0,01	0,12	93,42	6,58	100,00	81,9	75,5	81,4	99,55	0,45	100,00
Összesen		49,74	50,26	100,00	100,00	100,00	100,00	1,49	98,51	100,00	100,00	100,00	100,00	1,27	98,73	100,00	78,9	92,9	92,7	47,52	52,48	100,00

STÉ nagyság- kategória, ezer euró	Hektár átlag*	A mezőgazdasági terület ha %-a		Mezőgazdasági terület ha/gazd.		STÉ euró/mezőgazd. terület ha		Az állattartó gazdaságok száma %		Az állattartó gazdaságok száma %		Állattartó gazdaság/ összes gazdaság, %		Az állattartó állategység %-a								
		társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes						
1.	2.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.
<2	<1	0,35	6,83	3,75	11,23	0,48	0,50	75	1 651	1 580	0,03	99,97	100,00	2,79	60,00	59,67	32,6	60,54	60,26	0,07	99,93	100,00
2 - 15	1-10	1,27	25,82	14,15	19,38	4,12	4,26	401	1 241	1 205	0,21	99,79	100,00	12,71	34,93	34,80	18,08	82,19	81,59	0,73	99,27	100,00
15 - 100	10-100	7,69	46,25	27,92	79,03	42,06	44,80	632	823	798	2,84	97,16	100,00	23,22	4,58	4,69	22,39	64,04	60,83	9,14	90,86	100,00
100 - 1 000	100-1000	45,52	20,92	32,61	494,63	177,30	308,67	778	1 149	903	30,98	69,02	100,00	37,48	0,48	0,69	35,84	61,17	50,18	49,27	50,73	100,00
>1 000	>1000	45,17	0,19	21,56	1885,58	121,25	1769,42	1 727	18 268	1 802	92,54	7,46	100,00	23,81	0,01	0,15	81,28	85,71	81,59	94,92	5,08	100,00
Összesen		100,00	100,00	100,00	322,62	4,59	8,64	1 188	1 088	1 136	0,57	99,43	100,00	100,00	100,00	100,00	25,42	66,87	66,25	56,31	43,69	100,00

STÉ nagyság- kategória, ezer euró	Hektár átlag*	Az állategység %-a		Állategység/mezőgaz- dasági terület ha		Élőmunka ÉME %		ÉME %		ÉME/mezőgazdasági terület ha		STÉ euró/ÉME										
		társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes	társas	egyéni	összes						
1.	2.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	57.	58.	59.	60.	61.	62.	63.	64.	65.
<2	<1	0,01	16,13	7,05	2,12	0,77	0,77	0,017	1,065	1,019	1,24	98,76	100,00	2,79	47,62	39,71	0,280	1,043	1,009	267	1 583	1 567
2 - 15	1-10	0,19	32,85	14,46	9,47	2,71	2,72	0,095	0,574	0,553	2,78	97,22	100,00	4,82	36,16	30,63	0,135	0,209	0,206	2 978	5 923	5 842
15 - 100	10-100	1,85	23,72	11,41	51,25	14,90	15,93	0,155	0,231	0,221	16,46	83,54	100,00	12,02	13,07	12,89	0,055	0,042	0,044	11 418	19 459	18 136
100 - 1 000	100-1000	16,32	21,66	18,65	279,99	129,41	176,06	0,230	0,467	0,310	69,51	30,49	100,00	32,53	3,06	8,26	0,025	0,022	0,024	30 800	52 555	37 434
>1 000	>1000	81,63	5,63	48,43	2204,43	1462,33	2149,07	1,160	13,690	1,217	99,12	0,88	100,00	47,83	0,09	8,51	0,037	0,073	0,038	46 112	248 886	47 897
Összesen		100,00	100,00	100,00	643,01	2,88	6,55	0,642	0,451	0,542	17,64	82,36	100,00	100,00	100,00	100,00	0,035	0,150	0,095	33 599	7 272	11 916

Megjegyzés: * = becsült szőlő értékek

Forrás: KSH, ÁMO 2010 végleges, 1.5.1. - 1.5.9. táblázatok.

A lényeg az, hogy *hiába van jelenős árbevétel, ha a termelés sok költséget igényel*. Azért félrevezető a kisebb egyéni gazdaságok jelentősebb STÉ értéke, hiszen ez a kevésbé alkalmas technológiák miatt többnyire az átlagosnál nagyobb költséggel kerül előállításra. Jellemző pl., hogy a jelentős STÉ-t képviselő állatállomány hazánkban évtizedek óta csökken, és számottevően mérséklődik a kisebb gazdaságok száma is, pedig az ezek által művelt nagyobb arányú zöldség, szőlő, gyümölcs stb. terület is „magas” STÉ értéket kap, de egyre kisebb a burgonyaterületünk is, pedig ezt is jelentős STÉ-vel „jutalmazza” a rendszer. Így *felmerül a kérdés, hogy a termelési érték (bár látszólag sokkal jobb, mint az MT),*

egyáltalán alkalmas-e a gazdaságok „méretének” meghatározására, esetleg minősítésére, valamint az ezzel kapcsolatos értékelésekre. Mindezek mellett az STÉ esetében vitatható a támogatások levonásának megítélése is, mert a támogatás a termelési költség kiegészítése, a termelési érték olyan része, melyet a költségvetés vagy az EU, vagy más fizet a vásárló helyett. Ha ezt az STÉ-nél nem vesszük figyelembe, az STÉ számítása „hibás” lesz.

Összegzés

A különböző vetítési, illetve csoportképzési alapoknál tehát minden esetben van előny is és hátrány is. Kétségtelen azonban, hogy valamilyen csoportosítás-

ra szükség van, mert a különböző méretű és termelési célú gazdaságok nem azonos eredményeket érnek el, és az elért eredmények megismerése minden mezőgazdasággal foglalkozó számára nélkülözhetetlen azért, hogy a jobban gazdálkodók eredményeiből tanulhassunk. Ezért mielőbb meg kellene vizsgálni az STÉ esetleges hibáit, és ha a módszer nem javítható, az alkalmazásától el kellene tekinteni. Meg kellene próbálni jobb, viszonylag egyszerű más módszert kidolgozni, de ha ez nem sikerül, *a hazai csoportképzésnél vissza kellene térni az MT használatára, mert a két rendszer egyidejű alkalmazása jelentős „félreértéseket” okozhat.*

Dr. Gockler Lajos

3. táblázat A 2 000 eurónál kevesebb termelési értéket előállító gazdaságok fontosabb adatai 2010-ben

Megnevezés	Görög-ország	Olasz-ország	Portugália	Spanyol-ország	Magyar-ország	Átlag*	Magyar-ország / átlag
Összes gazdaság az országban	723010	1620880	305270	989800	576810	843154	68,4
Összes rendszeresen mezőgazdasági munkát végző ezer fő	1213	3393	708	2227	1144	1737	65,9
arány a teljes népesség %-ában	10,7	5,6	6,7	4,8	11,5	7,86	146,3
<2000 eurót előállító gazdaságok száma	240990	518390	119250	228630	378590	297170	127,4
aránya az összes gazdaságból [%]	33,3	32,0	39,1	23,1	65,6	38,6	169,9
mezőgazdasági területtel rendelkező gazd. száma	240170	516680	118940	225100	346530	289484	119,7
arány a <2000 eurót előáll. gazd.-ból [%]	99,7	99,7	99,7	98,5	91,5	97,8	93,6
csak saját fogyasztásra termelők száma	115000	348000	37000	1000	339000	168000	201,8
arány a <2000 eurót előáll. gazd.-ból [%]	47,7	67,1	31,0	0,4	89,5	47,2	189,8
arány az összes saját fogyasztásra termelő gazd.-ból [%]	96,6	53,9	64,4	32,7	74,7	64,46	115,9
mezőgazdasági területe [ezer ha]	224	579	216	1054	173	449,2	38,5
arány az összes mezőgazdasági területből [%]	6,4	4,5	5,9	4,4	3,7	4,98	74,3
átlagos mezőgazdasági terület [ha/gazdaság]	0,93	1,12	1,82	4,68	0,50	1,81	27,6
állatállomány [ezer szamosállat]	31	10	33	35	172	56,2	306,0
arány az összes szamosállatból [%]	1,3	0,1	1,5	0,2	6,9	2,0	345,0
állatot tartó gazdaságok száma	49780	14020	63810	30270	227740	77124	295,3
arány a <2000 eurót előáll. gazd.-ból [%]	20,7	2,7	53,5	13,2	60,2	30,1	200,2
szamosállat/gazdaság	0,62	0,71	0,52	1,16	0,76	0,75	100,3
mezőgazdasági munka [ezer ÉME]	40	98	92	73	171	94,8	180,4
arány az összes mezőgazdasági ÉME-ből [%]	9,3	10,3	25,4	8,1	40,3	18,7	215,7
éves munka felhasználás [(ÉME)/gazdaság]	0,166	0,189	0,771	0,319	0,452	0,379	119,0
rendszeresen munkát végzők [ezer fő]	346	985	244	434	673	536,4	125,5
arány az összes mezőgazdasági %-ában	28,5	29,0	34,5	19,5	58,8	34,1	172,7
ledolgozott munkanap/gazdaság	37	42	174	70	101	84,8	119,1
ledolgozott munkanap/fő	26	22	85	37	57	45,4	125,6
előállított termelési érték [ezer euró]	242021	512255	122853	224770	273472	275074,2	99,4
arány az összes mezőgazdasági termelési értékéből [%]	3,6	1,0	2,6	0,7	5,2	2,62	198,5
termelési érték [euró/gazdaság]	1004	988	1030	983	722	945,6	76,4
termelési érték [euró/ha]	1080	885	569	213	1581	865,6	182,6
termelési érték [euró/ÉME]	6051	5227	1335	3079	1599	3458	46,2
termelési érték [euró/fő]	699,5	520,1	503,5	517,9	406,3	529,5	76,7
Kalkulált adatok							
Összes mezőgazdasági terület [ezer ha]	3500,0	12866,7	3661,0	23954,5	4675,7	9731,6	48,0
Összes mezőgazdasági termelési érték [ezer euró]	6722806	51225500	4725115	32110000	5259077	20008500	26,3
Összes mezőgazdasági munka [ezer ÉME]	430,11	951,46	362,20	901,23	424,32	613,86	69,1
Összes fajlagos mezőgazdasági termelési érték [euró/ha]	1920,8	3981,3	1290,7	1340,5	1124,8	1931,6	58,2
Összes fajlagos mezőgazdasági termelési érték [euró/ÉME]	15631	53839	13045	35629	12394	26108	47,5
<2000 eurót előállító gazd.-ok fajlagos termelési értéke az összes gazdasági fajlagoshoz viszonyítva [euró/ha %]	56,3	22,2	44,1	15,9	140,5	55,8	251,9
<2000 eurót előállító gazd.-ok fajlagos termelési értéke az összes gazdasági fajlagoshoz viszonyítva [euró/ÉME %]	38,7	9,7	10,2	8,6	12,9	16,0	80,4

Megjegyzés: *= A táblázatban szereplő számok átlaga.

Forrás: Varga Éva, (AKI) Gazdálkodás 2014. 2. szám, 119-128 old. (Eurostat, 2010.)